

Bryssel, 29. lokakuuta 2026
(OR. en)

15163/26

DEVGEN 178	COEST 806
ACP 106	SAN 745
RELEX 1432	GENDER 163
MIGR 334	CLIMA 602
SUSTDEV 89	ENER 723
COHOM 142	MAMA 262
COAFR 354	MOG 231
COASI 201	NDICI 23
DIGIT 283	COWEB 140
COLAC 140	

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	29. lokakuuta 2026
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2026) 588 final
Asia:	KOMMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE Vuosikertomus 2026 Euroopan unionin ulkoisen toiminnan välineiden täytäntöönpanosta vuonna 2025

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2026) 588 final.

Liite: COM(2026) 588 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 29.10.2026
COM(2026) 588 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**Vuosikertomus 2026 Euroopan unionin ulkoisen toiminnan välineiden
täytäntöönpanosta vuonna 2025**

{SWD(2026) 324 final}

Sisällysluettelo

JOHDANTO	2
MAAILMANLAAJUISET SITOUKSET	4
EU:n vastatoimet Venäjän hyökättyä Ukrainaan.....	4
EU maailmanlaajuisena toimijana.....	4
Global Gateway -strategia	6
Humanitaarinen apu	6
YLEISKATSAUS AIHEPIIREITTÄIN.....	8
Inhimillinen kehitys.....	8
Puhdas siirtymä ja ilmastokestävyys.....	8
Digitalisaatio, tiede, teknologia, innovointi ja infrastruktuuri.....	9
Kestävä kasvu ja työpaikat	10
Muuttoliike ja pakkomuutto	11
Demokraattinen hallinto ja ihmisoikeudet, rauha ja turvallisuus.....	11
GLOBAALI ULOTTUVUUS.....	13
Saharan eteläpuolinen Afrikka.....	13
Aasia ja Tyynenmeren alue	13
Pohjois- ja Etelä-Amerikka ja Karibian alue	14
EU:n laajentuminen (Länsi-Balkan, Turkki, Ukraina, Moldovan tasavalta, Georgia)	15
EU:n naapurialueet	16
EU:n itäinen naapurialue	16
EU:n eteläinen naapurialue ja Lähi-itä / Persianlahden alue.....	17
Merentakaiset maat ja alueet.....	17

JOHDANTO

Vuotta 2025 leimasivat kaikkialla maailmassa perusteelliset ja usein ennalta arvaamattomat muutokset. Naapurialueilla käynnissä olevien sotien seuraukset tuntuivat yhä selvemmin. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa näkyi edelleen myös Euroopan unionissa, kun pyrkimykset heikentää Euroopan turvallisuutta hybridikampanjoin lisääntyivät. Yhä epävakaampi tilanne edellytti, että Euroopan unioni ottaa suuremman vastuun omasta turvallisuudestaan ja puolustuksestaan, turvaa ennakoivasti etujaan kaikkialla maailmassa ja tehostaa työtään maailmanlaajuisiin haasteisiin vastaamiseksi, ihmisoikeuksien suojelemiseksi ja monenvälisyyden vahvistamiseksi.

EU on siirtynyt vakaasti kohti toimintatapaa, jossa luodaan molempia osapuolia hyödyttäviä tasa-arvoisia kumppanuuksia. Tavoitteena on kehittää selviytymiskykyä ja riippumattomuutta niin kansainvälisesti kuin EU:n sisälläkin. EU:n Global Gateway -strategia on tässä työssä keskeinen. Sen avulla EU pystyy keskittämään resurssinsa sinne, missä niillä voidaan parhaiten edistää kestävää kehitystä ja samalla suojata unionin omia intressejä. Tällä on ollut konkreettinen vaikutus sekä tehtyjen aloitteiden määrään että laatuun.

Jotta voidaan maksimoida EU:n vaikutus maailmassa ja hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla EU:n resursseja ja osaamista, EU:n toimielimet, EU:n jäsenvaltiot ja rahoituslaitokset ovat kehittäneet Team Europe -yhteistyön käsitteen. Tämä lähestymistapa on nyt erottamaton ja keskeinen osa ulkoisen toiminnan EU:n keinovalikoimaa, olipa kyse Global Gateway -strategiasta, epävakaissa oloissa toteutettavista toimista, humanitaarisesta tai pelastuspalvelun kautta annettavasta avusta tai monenvälisestä toiminnasta. EU:n edustustoilla on edelleen tärkeä rooli, sillä niillä varmistetaan vahva ja johdonmukainen läsnäolo tiiviissä yhteistyössä EU:n jäsenvaltioiden ja rahoituslaitosten kanssa Team Europe -lähestymistapaa noudattaen.

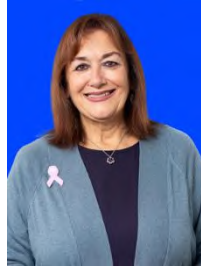
EU:n ulkoinen toiminta vuonna 2025 voidaan jakaa neljään toisiaan vahvistavaan pilariin. Ne ovat rauhan ja turvallisuuden puolustaminen, laajentumisen edistäminen, vaurauden, taloudellisen turvallisuuden ja selviytymiskyvyn turvaaminen sekä monenvälisyyden ja globaalin solidaarisuuden vahvistaminen. EU:n ulkoisen toiminnan välineissä yhdistyvät nopea, joustava ja integroitu tapa reagoida kriiseihin ja geopolitiittisiin häiriöihin sekä moitteettoman varainhoidon tiukat normit.

Tässä kertomuksessa hahmotellaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden työtä kaikilla neljällä osa-alueella. Siihen sisältyy työ kumppanuuksien vahvistamiseksi eurooppalaisten arvojen mukaisesti sekä toimet monilla aloilla, joita ovat köyhyyden poistaminen ja kestävä kehitys, vapaakauppa, turvallisuus, rauha ja vakaus, muuttoliike, ihmisoikeuksien edistäminen, sukupuolten tasa-arvo ja naisten voimaannuttaminen, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen suojelu sekä kärsimyksen lievittäminen. EU:n aloitteilla myös autetaan kumppanimaita torjumaan ilmastonmuutosta ja suojelemaan luonnon monimuotoisuutta, mikä osoittaa, että EU pyrkii edelleen noudattamaan maailmanlaajuisia sitoumuksiaan.

Euroopan unioni on vahvimmillaan, kun toimimme yhdessä. Kattavan hankkeiden ja ulkoisten välineiden valikoiman lisäksi on siksi olennaisen tärkeää jatkaa vankkojen ja kestävien tulosten kehittämistä ja aikaan saamista Team Europe -lähestymistavan mukaisesti.

Korkea edustaja,
varapuheenjohtaja
KAJA KALLAS
Unionin ulkoasiat ja
turvallisuuspolitiikka

Komission jäsen

DUBRAVKA ŠUICA

Välimeren alue

Komission jäsen

MARTA KOS

Laajentumisasiat

Komission jäsen

JOZEF SÍKELA

Kansainväliset
kumppanuudet

Komission jäsen

HADJA LAHBIB

Yhdenvertaisuus,
varautuminen ja
kriisinhallinta

MAAILMANLAAJUISET SITOUMUKSET

EU:n vastatoimet Venäjän hyökättyä Ukrainaan

Venäjän Ukrainaan kohdistama täysimittainen hyökkäyssota aiheutti edelleen inhimillistä kärsimystä, laajoja pakkomuuuttoja sekä kriittisen siviili- ja energiainfrastruktuurin laajamittaista tuhoa. Se myös heikensi eurooppalaista ja maailmanlaajuisia turvallisuusjärjestystä sekä pahensi elintarvikkeisiin, energiaan ja talouteen liittyvää haavoittuvuutta myös kaukana alueen ulkopuolella.

Vuoden 2025 loppuun mennessä Euroopan unioni (EU) ja sen jäsenvaltiot ovat antaneet Ukrainalle tukea yhteensä noin 193,3 miljardia euroa, mikä käsittää 69,3 miljardia euroa sotilaallista tukea, yli 103,3 miljardia euroa rahoituksellista, taloudellista ja humanitaarista tukea, 3,7 miljardia euroa Venäjän pysäytetyistä varoista saatuja tuloja ja 17 miljardia euroa sotaa pakenevien henkilöiden auttamiseen myönnettyä tukea.

EU:n vuonna 2025 toteuttamien toimien keskeinen toimi oli erityinen Ukrainan tukiväline, jolla tarjotaan jopa 50 miljardia euroa ennakoitavissa olevaa joustavaa tukea Ukrainan elpymiseen, jälleenrakentamiseen ja nykyaikaistamiseen. Uudistuksiin liittyvät avustukset ja lainat yhdistetään investointivälineeseen eli Ukrainan investointikehykseen, johon sisältyy 9,5 miljardia euroa EU:n tukea ja jonka tavoitteena on saada aikaan jopa 40 miljardia euroa julkisia ja yksityisiä investointeja. Vuoden 2025 loppuun mennessä tästä kehyksestä oli osoitettu jopa 6,9 miljardia euroa ohjelmiin, joilla tuetaan pienyrityksiä, sodan koettelemia yhteisöjä, kriittistä infrastruktuuria sekä vihreää ja digitaalista siirtymää.

EU hyväksyi ja maksoi vuonna 2025 G7-maiden johtajien antamien sitoumusten perusteella komission ehdotuksesta rahoitustukipaketin, joka koostui poikkeuksellisesta 18,1 miljardin euron makrotaloudellisen rahoitusavun lainasta. Tämän paketin yhteydessä lainayhteistyömekanismi rahoitetaan pysäytetyistä Venäjän valtion varoista saatavilla ylimääräisillä tuloilla. Lisäksi EU:n jäsenvaltiot sopivat joulukuussa 2025, että Ukrainalle myönnetään 90 miljardin euron laina vuosiksi 2026 ja 2027 EU:n talousarvion liikkumavaralla taattavan EU:n lainanoton perusteella.

EU hyväksyi koko vuoden 2025 ajan uusia rajoittavien toimenpiteiden (pakotteiden) paketteja, joilla pyritään heikentämään Venäjän kykyä käydä sotaa ja horjuttamaan sen taloudellista perustaa esimerkiksi rajoittamalla Venäjän mahdollisuutta saada käyttöönsä taisteluteknologioita ja pienentämällä sen energiatuloja.

Samaan aikaan pakotteet ja toimenpiteet, joilla vähennetään riippuvuutta Venäjän fossiilisista polttoaineista, muodostivat toisten EU:n vastatoimien keskeisen osan, sillä EU:n REPowerEU-etenemissuunnitelmalla ja siihen liittyvällä lainsäädännöllä vähennettiin huomattavasti Venäjän tuontia EU:hun.

Ukrainan avustaminen oli edelleen unionin pelastuspalvelumekanismin kaikkien aikojen suurin operaatio, ja hätäavun koordinoitikeskus käsitteli 39 Ukrainan esittämää päivitettyä avunpyyntöä. Pelkästään vuonna 2025 EU antoi humanitaarista apua yhteensä 220 miljoonaa euroa Ukrainan kansan kärsimyksen lieventämiseksi. Sotaa pakenevien henkilöiden tilapäistä suojelua koskevaa direktiiviä jatkettiin maaliskuuhun 2027 asti.

EU maailmanlaajuisena toimijana

Vuonna 2025 EU toimi yhä jännittyneemmässä ja monimutkaisemmassa kansainvälisessä ympäristössä, jota leimaavat sen rajojen läheisyydessä käytävä sota, kärjistyvät alueelliset konfliktit,

kauppareittien häiriöt, voimistuva geopoliittinen ja geotaloudellinen kilpailu sekä syvenevät ilmasto- ja ympäristökriisit. Demokratian taantuminen, kansainvälisen oikeuden rikkomiset, myös ihmisoikeuksien loukkaukset ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomiset, disinformaatio ja ulkomainen tiedon manipulointi ja sekaantuminen sekä monenväliseen järjestelmään ja sääntöihin perustuvaan kansainväliseen järjestykseen kohdistuva kasvava paine heikensivät entisestään maailmanlaajuista vakautta.

EU:n vastaus maailman tapahtumiin perustui vuonna 2025 neljään toisiaan vahvistavaan pilariin, jotka ovat rauhan ja turvallisuuden puolustaminen, laajentumisen edistäminen, vaurauden ja selviytymiskyvyn turvaaminen kestävien ja varmojen taloudellisten siteiden kautta sekä monenvälisyyden ja maailmanlaajuisen solidaarisuuden vahvistaminen. Kestävä rauha, turvallisuus ja hyvinvointi edellyttävät tehokasta sääntöihin perustuvaa kansainvälistä järjestystä.

EU jatkoi vuonna 2025 turvallisuus- ja puolustusohjelmansa täytäntöönpanoa soveltamalla yhdenmukaista toimintamallia monitahoisiin turvallisuus- ja puolustushaasteisiin, antamalla Ukrainalle edelleen vahvaa sotilaallista tukea, vahvistamalla omaa rooliaan yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioiden ja Euroopan rauhanrahaston avulla, parantamalla kykyä selviytyä hybridi- ja kyberuhkista sekä vahvistamalla turvallisuus- ja puolustuskumppanuuksia.

Unioni totesi, että keskinäistä riippuvuutta käytetään yhä enemmän aseena, ja pyrki vuonna 2025 vähentämään kriittistä riippuvuutta kuitenkin niin, että avoin ja sääntöihin perustuva kauppa voi jatkua. EU laati aiempaa ennakoivamman ja tehokkaamman toimintamallin taloudellisen turvallisuutensa vahvistamista varten.¹ Koska taloudellisella turvallisuudella ja selviytymiskyvyllä on yhä suurempi merkitys ulkoisissa toimituksissa, EU on edistänyt ulkoista talouspolitiikkaa, jossa yhdistyvät kilpailukyky, turvallisuus ja kumppanuudet. Se vahvistaa kauppa- ja kumppanuusohjelmaansa keskeisten alueiden ja samanmielisten kumppanien kanssa maailmanlaajuisesti. Global Gateway -strategiasta tuli olennainen kehys tämän ohjelman täytäntöönpanossa.

EU vahvisti sitoutumistaan monenvälisyyteen, maailmanlaajuiseen solidaarisuuteen sekä ihmisoikeuksien ja humanitaaristen periaatteiden suojeluun, jotta monenvälistä järjestelmää voidaan puolustaa ja mukauttaa Yhdistyneiden kansakuntien (YK) peruskirjan, Agenda 2030 -toimintaohjelman ja YK:n tulevaisuussopimuksen pohjalta. EU tuki vuonna 2025 aktiivisesti YK:n pääsihteerin UN 80 -aloitetta, jolla voidaan vahvistaa YK:n tuloksellisuutta, kustannustehokkuutta ja johdonmukaisuutta sekä varmistaa sen valmiudet toteuttaa kolmea peruspilariaan, jotka ovat rauha ja turvallisuus, ihmisoikeudet sekä kehitys.

EU painotti vuonna 2025 edelleen valtameriä ulkoisen toimintansa strategisena painopisteenä muun muassa puolustamalla YK:n merioikeusyleissopimuksen koskemattomuutta kaiken valtameritoiminnan oikeudellisena kehyksenä. EU esitti YK:n kolmannessa valtamerikonferenssissa yli 50 vapaaehtoista sitoumusta, joiden arvo oli lähes miljardi euroa. Niillä on tarkoitus auttaa kansainvälistä yhteisöä nopeuttamaan valtameritoimia erityisesti avomerisopimuksen voimaantuloa silmällä pitäen.

EU ja sen jäsenvaltiot olivat vuonna 2025 edelleen maailman suurin julkisen kehitysavun antaja. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) alustavien tietojen mukaan ne antoivat julkista

¹ JOIN(2025) 977.

kehitysapua 82,5 miljardia euroa, mikä oli 48 prosenttia koko maailman julkisesta kehitysavusta². Tiedot osoittavat kuitenkin, että julkisen kehitysavun kokonaismäärä on vähentynyt merkittävästi koko maailmassa, mikä johtuu pääasiassa Yhdysvaltojen voimakkaasta irtautumisesta.

EU:n ulkoisen rahoituksen ja koheesiorahoituksen koordinoitua tehostettiin merkittävästi ensimmäisillä ehdotuspyynnöillä hankkeista, joilla voitaisiin ratkaista Interreg-ohjelmiin osallistuvilla EU:n syrjäisimmille alueille, merentakaisille maille ja alueille sekä EU:n ulkopuolisille maille yhteisiä ongelmia.

Global Gateway -strategia

EU laajensi edelleen maailmanlaajuisia investointeja edistävää Global Gateway -strategiaansa, jotta voidaan perustaa molempia osapuolia hyödyttäviä kumppanuuksia ja ottaa käyttöön julkisia ja yksityisiä resursseja. Niillä pyritään korjaamaan maailmanlaajuinen investointivaje sekä tukemaan Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanoa.

Vuoteen 2025 mennessä EU, sen jäsenvaltiot ja EU:n rahoituslaitokset olivat saaneet liikkeelle yli 306 miljardia euroa Global Gateway -investointeja, mikä ylitti selvästi vuoden 2027 tavoitteeksi asetetut 300 miljardia euroa. Team Europe -lähestymistavalla oli koko vuoden 2025 ajan keskeinen merkitys täytäntöönpanon kannalta, jotta voimakkaasti vaikuttavat investointipaketit voitiin toteuttaa koordinoitusti.

Lokakuussa 2025 perustettiin Saharan eteläpuolisen Afrikan, Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen sekä Aasian ja Tyynenmeren alueen Global Gateway -investointikeskus (Global Gateway Investment Hub)³. Se on keskeinen foorumi, jolla virtaviivaistetaan ja vahvistetaan yksityisen sektorin osallistumista, jotta EU:n yritykset voivat esittää investointiehdotuksia EU:n jäsenvaltioissa toimivien kansallisten toimijoiden (Team Nationals)⁴ kautta. Global Gateway -strategiaa käsittelevä liike-elämän neuvoo-antava ryhmä vahvisti edelleen yhteistyötä Euroopan yksityisen sektorin kanssa.

Lokakuussa 2025 hyväksytty Välimeren sopimus muodostaa uuden poliittisen kehysten Global Gateway -strategian toteuttamiselle Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä. Vuonna 2025 hyväksyttiin 662 miljoonan euron investoinnit, joiden odotetaan tuottavan yli 7 miljardia euroa investointeja, jolloin eteläisen Välimeren alueen varojen kokonaismäärän odotetaan olevan 30 miljardia euroa vuosina 2021–2025. Länsi-Balkanilla, Turkissa ja itäisen naapuruston alueella odotettuja investointeja saatiin vuosina 2021–2025 lähes 40 miljardin euron arvosta.

Humanitaarinen apu

Vuonna 2025 EU:n humanitaarisella avulla ja pelastuspalvelulla jouduttiin vastaamaan poikkeuksellisen laajoihin maailmanlaajuisiin tarpeisiin. EU on periaatteellinen avunantaja, jota ohjaavat inhimillisyyteen, neutraaliuteen, puolueettomuuteen ja riippumattomuuteen liittyvät humanitaariset periaatteet. EU ja sen jäsenvaltiot tarjoavat yhdessä suurimman osan maailmanlaajuisesta humanitaarisesta rahoituksesta (34 % vuonna 2025), ja EU myönsi vuonna 2025 yli 2,57 miljardia euroa tarpeisiin perustuvaan humanitaariseen apuun 110 maassa sekä yli 245 miljoonaa euroa unionin pelastuspalvelumekanismiin ja siihen liittyviin valmiuksiin.

² 'Koko maailman julkisella kehitysavulla' tarkoitetaan tässä EU:n kollektiivisesti sekä kaikkien muiden avunantajamaiden ilmoittamaa julkisen kehitysavun määrää.

³ https://international-partnerships.ec.europa.eu/investment-hub_fi.

⁴ Kansalliset koko hallinnon kattavat koordinoitumekanismit yksityisen sektorin kanssa tehtävää yhteistyötä varten.

Maailmanlaajuinen nälkäkriisi on edelleen kriittinen. Maailmanlaajuisen nälän torjumiseksi humanitaariseen elintarvike- ja ravitsemusapuun osoitettiin noin 600 miljoonaa euroa tilanteessa, jossa 295 miljoonaa ihmistä kärsi akuutista ruokaturvattomuudesta ja Gazassa ja Sudanissa oli julistettu nälänhätä.

Humanitaariset kriisit johtuvat nykyään lähinnä konflikteista, turvattomuudesta ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista. Nykyisissä aseellisissa konflikteissa rikotaan edelleen usein kansainvälistä humanitaarista oikeutta. Euroopan komissio rahoitti ja edisti vuonna 2025 suotuisampaa periaatteellisen humanitaarisen avun toimintaympäristöä, kun kansainvälistä humanitaarista oikeutta rikotaan yhä useammin ja humanitaarisen avun periaatteellisen saatavuuden esteet lisääntyvät.

Euroopan humanitaarisen toiminnan valmiuksilla, jotka muutettiin ReliefEU-välineeksi, annettiin strategista logistista tukea humanitaaristen ilmasiltaoperaatioiden, varastoinnin, varastotilojen ja kuljetuspalvelujen avulla. ReliefEU-välineestä on myönnetty vuonna 2025 humanitaarista apua kriiseissä ja konfliktialueilla, kuten Gazassa, Sudanissa, Kongon demokraattisessa tasavallassa ja Myanmarissa, tiiviissä yhteistyössä humanitaaristen kumppanien ja unionin pelastuspalvelumekanismien kanssa. Vuonna 2025 ReliefEU-operaatioihin osoitettiin yli 110 miljoonaa euroa, jotka tuottivat yhteensä 6 780 tonnia apua ja joilla vastattiin 20 kriisiin 18 maassa.

Pelastuspalvelun ulkoiset näkökohdat ovat olennainen osa EU:n toimia hätätilanteissa, ja niillä täydennetään humanitaarista apua ja kehitysyhteistyötä tarjoamalla nopeaa ja koordinoitua apua luonnon ja ihmisten aiheuttamissa katastrofeissa kaikkialla maailmassa. Unionin pelastuspalvelumekanismi otettiin käyttöön esimerkiksi Kongon demokraattisessa tasavallassa puhjenneen ebolaepidemian, Kap Verden vakavien tulvien ja Myanmarissa maaliskuussa 2025 tapahtuneen 7,7 magnitudin maanjäristyksen yhteydessä.

YLEISKATSAUS AIHEPIIREITTÄIN

Inhimillinen kehitys

Köyhyyden poistaminen oli edelleen keskeisessä asemassa komission työssä. Tällä hetkellä noin 10,3 prosenttia maailman väestöstä elää äärimmäisen köyhyysrajan alapuolella eli alle kolmella Yhdysvaltain dollarilla päivässä. Vuosina 2021–2024 8,1 prosenttia EU:n rahoittamasta julkisesta kehitysavusta (yli 26,6 miljardia euroa) osoitettiin suoraan köyhyyden poistamista koskevaan kestäväen kehityksen tavoitteeseen 1.

Humanitaariset terveystoimet olivat edelleen välttämättömiä ihmishenkien suojelemiseksi ja kehityshyötyjen säilyttämiseksi. EU myönsi vuonna 2025 humanitaarista apua terveydenhuoltoon noin 400 miljoonaa euroa, mikä oli ennätyksellisen paljon. Tarkoituksena oli erityisesti vahvistaa terveydenhuoltojärjestelmiä ja epidemiavalmiutta, edistää perusterveydenhuoltoa ja yleistä terveydenhuoltoa, myös naisten terveyttä, ja samalla vastata terveysalan maailmanlaajuiseen rahoitusympäristön kiristymiseen sekä hauraiden ja konfliktista kärsivien maiden lisääntyviin tarpeisiin.

Kun tarkastellaan laadukkaan koulutuksen edistämistä ihmisoikeutena ja kestäväen kehityksen tukemista, EU vakiinnutti johtoasemaansa tukemalla toimia noin 70 kumppanimaassa. Erasmus+ -ohjelmalla edistettiin valmiuksien ja taitojen kehittämistä korkeakoulujen, ammatillisen koulutuksen ja nuorisjärjestöjen kanssa toteutettavilla yhteistyöhankkeilla (177,1 miljoonaa euroa vuonna 2025) sekä korkeakouluhenkilöstön ja opiskelijoiden liikkuvuusapurahoilla (260,9 miljoonaa euroa).

EU vahvisti vuonna 2025 edelleen sukupuolten tasa-arvoa tärkeänä monialaisena painopisteenä ulkoisessa toiminnassaan sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan kolmannen EU:n toimintasuunnitelman⁵ mukaisesti muun muassa valtavirtaistamalla ”naiset naisten puolesta” -toimintamallin kaikkiin Afganistanissa toteutettaviin EU:n rahoittamiin perustarpeita ja toimeentuloa koskeviin ohjelmiin sekä varmistamalla, että apu tavoittaa naiset tehokkaasti ja että heillä on merkittävä rooli täytäntöönpanoprosessissa.

Lähes puolella maailman väestöstä ei ole käytettävissään turvallisesti hoidettuja sanitaatiopalveluja. EU tuki vuonna 2025 edelleen kestäviä vesi-, sanitaatio- ja hygieniatoimia vuonna 2025 hyväksytyn Euroopan vesiresilienssi-strategian⁶ mukaisesti. Tässä yhteydessä noin 50 maassa toteutettiin pitkän aikavälin Global Gateway -investointeja yksityisen sektorin toiminnan avulla ja antamalla humanitaarista apua kriisitilanteissa.

Puhdas siirtymä ja ilmastokestävyys

Pariisin sopimuksen, Euroopan vihreän kehityksen ohjelman⁷ ja Global Gateway -strategian⁸ mukaisesti EU tuki entiseen tapaan kumppanimaita niiden pyrkimyksissä lisätä kestäväen energian saatavuutta, mahdollistaa hiilestä irtautuminen ja sopeutua ilmastonmuutokseen. Ulkoisessa toiminnassa keskityttiin laajentamaan uusiutuvan energian tuotantoa, lisäämään energiatehokkuutta

⁵ JOIN(2020) 17; https://international-partnerships.ec.europa.eu/system/files/2021-01/join-2020-17-final_en.pdf.

⁶ COM(2025) 280; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52025DC0280>.

⁷ Euroopan vihreän kehityksen ohjelma – Euroopan komissio.

⁸ JOIN(2021) 30; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52021JC0030>.

ja parantamaan alueellisia energiayhteyksiä välttämällä riippuvuuksien syntymistä tai vahvistumista sekä tukemaan ilmastokestävyyttä ja katastrofiriskien vähentymistä.

Afrikan ja EU:n vihreän energian aloitteen täytäntöönpano tuotti edelleen tuloksia. EU johti yhdessä Etelä-Afrikan kanssa myös vuoden kestänyttä kampanjaa⁹, jolla pyrittiin saamaan uusiutuviin energialähteisiin liittyviä investointeja Afrikassa. Kampanja tuotti 15,5 miljardia euroa, joista Team European osuus oli 15,1 miljardia euroa.

EU edisti edelleen kiertotaloutta ja resurssitehokkaita kaupunkitalouksia. Vuonna 2025 kiertotaloustoimia tuettiin maailmanlaajuisilla aloitteilla yli 40 maassa sekä alueellisilla ja kansallisilla aloitteilla yli 80 muussa Afrikan, Aasian sekä Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen (LAC) maassa. Näin edistettiin kestävämpiä tuotanto- ja kulutustottumuksia. Painopiste siirtyi poliittisesta vuoropuhelusta uudistuksiin, kumppanuuksiin ja investointeihin, joiden avulla kumppanimaat voivat vähentää resurssipaineita, luoda laadukkaita työpaikkoja ja vahvistaa arvoketjuja. Samalla mahdollistettiin kestävä taloussuhde EU:hun.

EU tehosti kestäviä ja metsäkatoa aiheuttamattomia arvoketjuja koskevia toimia. EU tuki DESIRA+-ohjelmalla ja siihen liittyvillä maatalouselintarvikeohjelmilla kaakaon, kahvin, cashewpähkinöiden ja niin sanottujen unohdettujen viljelykasvien arvoketjuja, missä yhteydessä pienviljelijöitä yhdistettiin markkinoihin, parannettiin maaperää ja edistettiin peltometsäviljelyä.

Kriittisten raaka-aineiden alalla EU tuki kestäviä, turvallisia ja häiriönsietokykyisiä toimitusketjuja. Tässä yhteydessä toteutettiin hankkeita, joilla edistettiin EU:n kriittisiä raaka-aineita koskevassa säädöksessä¹⁰ asetettujen hankintaa, jalostusta, kierrätystä ja monipuolistamista koskevien vertailuarvojen saavuttamista, sekä kriittisiä raaka-aineita koskeva erityisväline, jonka avulla hankkeita yhdistetään ostajiin ja rahoittajiin.

EU:lla ja sen jäsenvaltioilla on johtava rooli kansainvälisessä ilmastorahoituksessa, sillä ne ovat maailman suurin kehitysmaiden ilmastorahoituksen tarjoaja. Esimerkiksi EKRR+ -takauksilla ja yhdistelmärahoituksella tuettiin ilmastoinvestointeja, myös ilmastosiioittajarahastojen kautta. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyviä infrastruktuurihankkeita on meneillään vähintään 50. EU:n kestävä rahoituksen neuvontakeskus tuki vihreitä joukkolainoja koskevien kehysten kehittämistä, jotta ilmastotavoitteiden mukaisiin investointeihin saataisiin yksityistä pääomaa.

Digitalisaatio, tiede, teknologia, innovointi ja infrastruktuuri

Vuoden 2025 jälkipuoliskolla EU alkoi panna täytäntöön kesäkuussa 2025 annettua EU:n kansainvälistä digitaalistrategiaa koskevaa yhteistä tiedonantoa¹¹, jossa esitetään kattava visio molempia osapuolia hyödyttävästä digitaalisesta muutoksesta. Sitä tukee EU:n integroitu Tech Business Offer -aloite, jossa yhdistetään turvalliset yhteydet, luotettava tekoäly, kyberturvallisuus, avaruuspohjaiset palvelut, luotettu digitaalinen infrastruktuuri ja digitaalinen julkinen infrastruktuuri.

Global Gateway -digitaalipilarin digitaalisilla hankkeilla tuettiin ja hyödynnettiin eri alueiden kansainvälisiä tutkimus- ja innovaatioekosysteemejä ja sidosryhmiä, ja erityisillä keskuksilla ja

⁹ https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway/energy-africa_en.

¹⁰ EUVL L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj?eliuri=eli%3Areg%3A2024%3A1252%3Aoj&locale=fi>.

¹¹ JOIN(2025) 140, 5.6.2025; <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/joint-communication-international-digital-strategy-eu>.

alustoilla tuettiin tietämyksen jakamista ja teknistä asiantuntemusta, kuten EU:n ja LAC-maiden suurteholaskentaverkostoa.

Kestävä liikenne oli edelleen EU:n ulkoisen toiminnan keskeinen painopiste, ja sillä tuettiin vihreämpiä ja häiriönsietokykyisempiä yhteyksiä. Afrikan 12 ensisijaisella liikennekäytävällä, Kaspianmeren alueen liikennekäytävällä, Intian, Lähi-idän ja Euroopan välisellä talouskäytävällä, Aasiassa, Latinalaisessa Amerikassa ja Karibian alueella sekä itäisillä (esim. Ukrainan ja Moldovan EU:hun yhdistävät solidaarisuuskaistat) ja eteläisillä naapurialueilla toteutettavat erilaiset investoinnit kattavat raide-, tie-, meri- ja kaupunkiliikenteen, logistiikkainfrastruktuurin ja ilmailualan.

Global Gateway -strategia auttaa myös maailmanlaajuisista liikennettä irtautumaan hiilestä kohdennetuilla vihreillä investoinneilla ja aloitteilla, kuten kestävien lentopolttoaineiden lippulaivahankkeella (eri puolilla Afrikkaa ja Intiaa toteutettavilla toimilla), maailmanlaajuisilla meriteknologian yhteistyökeskuksilla sekä vihreitä merenkulkuväyliä ja -keskuksia koskevalla aloitteella, joilla tuetaan kumppanimaita Kansainvälisen merenkulkujärjestön ja Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön ilmastotavoitteiden täytäntöönpanossa.

Käyttöön otetulla varhaisvaiheen investointimekanismilla pyrittiin myöntämään EU:n yrityksille avustuksia kestävästä liikennettä, kaupunkikehitystä, energiaa ja tekoälyä koskevien hankkeiden alkuvaiheessa, mikä auttaa vähentämään innovaatioihin liittyviä riskejä ja saamaan lisää rahoitusta.

EU edisti monenvälisellä tasolla YK:n digitaalisopimuksen täytäntöönpanoa sekä osallistui avoimesti ja rakentavasti tekoälyn hallinnointia koskevaan maailmanlaajuiseen vuoropuheluun. Tietoyhteiskuntahuippukokouksen 20-vuotiskatsaus oli merkittävä virstanpylväs maailmanlaajuisessa digitaalisessa hallinnossa.

Kestävä kasvu ja työpaikat

EU edisti vuonna 2025 kestävästä ja osallistavaa talouskasvua, paransi liiketoimintaympäristöä sekä sai Global Gateway -strategian ja eurooppalaisen kehitysrahoitusjärjestelmän avulla liikkeelle yksityisiä investointeja laadukkaisiin työpaikkoihin. Ulkoisissa toimissa poliittista vuoropuhelua, budjettitukea ja riskinjakovälineitä yhdistettiin taitoja, arvoketjuja ja vastuullista liiketoimintaa koskeviin kohdennettuihin toimiin.

Yhteistyötä Euroopan yksityisen sektorin kanssa laajennettiin. Global Gateway -investointikeskuksen ja liike-elämän neuvoa-antavan Global Gateway -ryhmän lisäksi EU:n yritysfoorumit helpottivat eurooppalaisten yritysten ja kumppanimaiden hallitusten välistä verkostoitumista ja sopimista.

Vuonna 2025 eri kehitysrahoituslaitosten kanssa allekirjoitettiin 20 uutta EKKR+-takuuta¹², joiden kokonaismäärä oli yli 3 miljardia euroa. Niiden käyttöönotto aloitettiin 63 toimella, jotka allekirjoitettiin vuonna 2025. Vuonna 2025 hyväksytyillä rahoitusta yhdistävillä toimilla odotetaan saatavan aikaan noin 18 miljardia euroa investointeja.

Koulutus- ja osaamisohjelmia (myös mahdollisuuksiin perustuvaa ammatillista koulutusta ja korkea-asteen koulutusta) mukautettiin yhä enemmän Global Gateway -strategiassa etusijalle asetettuihin aloihin, kuten kuuteen uuteen mahdollisuuksiin perustuvaan ammatillisen koulutuksen hankkeeseen, jotka käynnistettiin useissa Afrikan maissa koulutuksen ja työmarkkinoiden tarpeiden yhteensovittamiseksi.

¹² EKKR+: Euroopan kestävän kehityksen rahasto plus.

Sukupuoli-, vammais- ja eriarvoisuusindikaattorien järjestelmällisellä käytöllä varmistettiin, että investoinneissa otetaan huomioon jakaumavaikutukset sekä edistetään naisten taloudellisen vaikutusvallan lisäämistä, osallisuutta ja yhteyksiä yhteisöihin, joiden palvelut ovat puutteellisia.

Muuttoliike ja pakkomuutto

EU vahvisti kaikilla alueilla muuttoliikkeeseen soveltamaansa ihmisoikeusperustaista toimintamallia hyväksymällä sisäisiä suuntaviivoja ja räätelöityjä menettelyjä, jotta voidaan parantaa muuttoliiketoimien suunnittelua, määrittämistä, muotoilua ja seurantaan sekä väitettyjen loukkausten käsittelyä. EU käytti yhä enemmän varojaan edistääkseen muuttoliiketavoitteitaan kumppanimaiden kanssa. EU kävi keskeisten kumppanien kanssa strategisia kumppanuuksia koskevaa vuoropuhelua, joka kattoi kaikki muuttoliikkeen ja pakkomuuton näkökohdat ja jota tuettiin EU:n rahoituksella eurooppalaisen turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallintastrategian¹³ mukaisesti.

Muuttoliikettä koskevien kumppanuuksien vahvistamisen ansiosta laittomat rajanylitykset EU:n ulkorajoilla vähenivät noin 179 000:een vuonna 2025, mikä on neljännes vähemmän kuin vuonna 2024. Myös turvapaikkahakemusten määrä vähentyi unionissa vuonna 2025 noin 19 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna, mikä johtuu osittain kumppanimaiden kanssa tehtävän yhteistyön tehostamisesta. Esimerkiksi vuonna 2024 hyväksytyn EU:n ja Mauritanian välistä muuttoliikettä koskevan kumppanuuden pohjalta pantiin täytäntöön kaikki 210 miljoonan euron tukipaketin toimet, joilla vahvistettiin merkittävästi Mauritanian valmiuksia hallita muuttoliikettä ja pakkomuuttoa sekä luoda taloudellisia mahdollisuuksia kärsineillä alueilla. Näitä varoja otettiin käyttöön myös osana NDICI – Globaali Eurooppa -välineen joustavaa aloitteellista toimintamallia, jolla on jälleen keskeinen merkitys muuttoliikettä koskevan yhteistyön edistämisessä.

EU tehosti myös maahantulijoiden salakuljetuksen ja ihmiskaupan torjuntaa. Maahantulijoiden salakuljetuksen taloudellista ja digitaalista ulottuvuutta koskeva maailmanlaajuinen toimi edisti ihmissalakuljetuksen vastaista maailmanlaajuisia allianssia ja oli osa joulukuussa 2025 julkistettua 78 miljoonan euron rahoituspakettia.

Vuosia 2021–2027 koskevassa nykyisessä monivuotisessa rahoituskehyksessä EU:n tuella suojeltiin tai avustettiin noin 5,8:aa miljoonaa maahanmuuttajaa, pakolaista, maan sisäistä pakolaista ja isäntäyhteisön jäsentä.

Vuonna 2025 noin 15 prosenttia humanitaarisen avun määrärahoista osoitettiin suojeluun, jossa keskityttiin voimakkaasti pakolaisiin ja maan sisäisiin pakolaisiin esimerkiksi Ukrainan, Gazan, Sudanin, Syyrian, Afganistanin ja Afrikan sarven kriiseissä. Vuonna 2025 noin 87 prosenttia humanitaarisen avun rahoituksesta osoitettiin hankkeisiin, joilla vastattiin kotiseudultaan siirtymään joutuneiden tarpeisiin. EU pyrki entiseen tapaan tukemaan uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä sekä tuki edelleen myös Ruandan hätäsiirtomekanismia ja Turkin pakolaisten tukivälinettä.

Demokraattinen hallinto ja ihmisoikeudet, rauha ja turvallisuus

Monien kahdenvälisten ja alueellisten toimien lisäksi rauhaa, vakautta ja konfliktien ehkäisyä koskevalla NDICI – Globaali Eurooppa -välineen temaattisella ohjelmalla edistettiin edelleen konfliktien ehkäisyä ja rauhanrakentamista sekä torjuttiin maailmanlaajuisia ja alueiden rajat ylittäviä

¹³ Eurooppalainen turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallintastrategia, COM(2026) 45 final.

uhkia.¹⁴ Vuoden 2025 loppuun mennessä oli meneillään 78 konfliktien ehkäisyyn, rauhanrakentamiseen ja kriisivalmiuteen liittyvää toimea. Maailmanlaajuisia rauhaan ja turvallisuuteen liittyviä huolenaiheita käsiteltiin 18 uudella toimella, ja lisäksi hyväksyttiin 14 uutta toimea, jotka koskivat maailmanlaajuisia uhkia.

Terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuntaa vahvistettiin muun muassa EU:n ja YK:n maailmanlaajuisella terrorismin uhkaa koskevalla välineellä¹⁵, jonka kautta tarjottiin kohdennettuja tukipaketteja esimerkiksi Irakille, Uzbekistanille, Nigerialle ja Somalialle, sekä tekemällä monenvälistä oikeudellista yhteistyötä Arabiliiton kanssa.

Vaalituki ja -tarkkailu ovat avainasemassa edistettäessä rauhanomaisia, osallistavia ja uskottavia vaaliprosesseja. Vuonna 2025 lähetettiin täysiä vaalitarkkailuvaltuuskuntia Boliviaan, Ecuadoriin, Guyanaan, Hondurasiin, Kosovoon*, Malawiin ja Filippiineille, vaaliasiantuntijavaltuuskuntia Kosovoon, Irakiin ja Surinamiin sekä seurantavaltuuskuntia Kolumbiaan, Guatemalaan, Keniaan, Lesothoon, Malediiveille, Nigeriaan ja Itä-Timoriin. Näin autettiin vahvistamaan demokraattisia instituutioita, lisäämään kansalaisten luottamusta vaaliprosesseihin sekä ehkäisemään petoksia, uhkailua ja väkivaltaa.

Hauraissa ja konfliktista kärsivissä ympäristöissä EU jatkoi joustavaa ja ripeää toimintaa tiiviissä yhteistyössä paikallisten kumppanien sekä kansalais-, nuoriso- ja naisjärjestöjen kanssa, jotta voitiin parantaa selviytymiskykyä ja edistää rauhaa ensisijaisesti Team Europe -lähestymistavan mukaisesti. Kansalaistoimintaympäristön suojelua koskevilla maailmanlaajuisilla aloitteilla, kuten kansalaisyhteiskunnan toiminnan mahdollistavaa ympäristöä edistävällä unionin järjestelmällä, seurattiin suuntauksia ja vahvistettiin kansalaisyhteiskunnan valmiuksia 80 maassa.

EU vahvisti yleistä turvallisuus- ja puolustuslähestymistapaansa muun muassa erilaisilla aloitteilla, kuten Puolustusvalmius 2030 -suunnitelmalla ja SAFE-välineellä. Euroopan rauhanrahastolla oli edelleen keskeinen merkitys EU:n turvallisuustoimien kannalta, mutta menot, joilla on sotilaallisia tai puolustukseen liittyviä vaikutuksia, rahoitettiin EU:n talousarvion ulkopuolella. Nopeiden kriisinhallintavälineiden lisäksi eri alueilla järjestettiin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioita, joilla torjuttiin konfliktien välittömiä ja pitkäaikaisiaseurauksia muun muassa Lähi-idässä, Afrikassa ja naapurimaissa. EU:n ja sen kumppanien välistä yhteistyötä tehostettiin vuonna 2025 perustamalla turvallisuus- ja puolustuskumppanuuksia Yhdistyneen kuningaskunnan ja Kanadan kanssa.

¹⁴ <https://science4peace.jrc.ec.europa.eu/#/Home/CET/Map>.

¹⁵ <https://www.un.org/counterterrorism/en/EU-UN-Global-Terrorism-Threats-Facility>.

* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Globaali ulottuvuus

Saharan eteläpuolinen Afrikka

EU ja Afrikka vahvistivat vuonna 2025 edelleen strategista kumppanuuttaan, joka kattaa kaupan, investoinnit, rauhan ja turvallisuuden, vihreän siirtymän sekä digitaalisen muutoksen. Vuoteen 2030 ulottuvalla yhteisellä visiolla¹⁶ ohjattiin edelleen yhteistyötä, jonka ytimessä oli Afrikan ja Euroopan Global Gateway -investointipaketti. Samalla tehtiin työtä rauhan, turvallisuuden ja hallinnon, muuttoliikkeen ja liikkuvuuden sekä tehokkaan monenvälisyyden parissa. EU:n ja Afrikan unionin (AU) kolmas ministerikokous sekä Afrikan unionin ja EU:n seitsemäs huippukokous järjestettiin vuonna 2025 yhdessä AU:n ja EU:n välisen yritysfoorumin ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen nuorisoforumin kanssa. Kumppanuuden perustamisesta tuli kuluneeksi 25 vuotta. EU ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestö tehostivat poliittista yhteistyötään ja jatkoivat EU:n ja AKT-maiden kumppanuussopimuksen täytäntöönpanon valmistelua.

EU oli vuonna 2025 edelleen Afrikan tärkein kauppa-, investointi-, rauhan- ja turvallisuuskumppani, julkisen kehitysavun tarjoaja sekä humanitaarisen avun antaja. EU:n kauppa Afrikan maiden kanssa kasvoi 360 miljardiin euroon, mikä on 33 prosenttia Afrikan kokonaiskaupasta. EU:n suorien ulkomaisten sijoitusten kanta oli 250 miljardia euroa. Vuoden 2025 loppuun mennessä EU oli myöntänyt Afrikan maille Euroopan rauhanrahaston kautta tukea yhteensä 400 miljoonaa euroa.

Tukea Afrikan mantereeseen vapaakauppa-alueen käyttöönotolle lisättiin avustamalla kaupan helpottamisessa, tullitoiminnassa ja standardeissa. Afrikan ja Euroopan vihreän energian aloitteella ja Scaling up Renewables in Africa -kampanjalla, jolla pyritään lisäämään uusiutuvien energialähteiden käyttöä Afrikassa, laajennettiin uusiutuvan energian ja sähkömarkkinoiden alueellisen yhdentymisen parissa tehtävää työtä, johon sisältyy verkon parantaminen sekä aurinko- ja tuulivoimainvestoinnit. NaturAfrica-ohjelmaa jatkettiin kuudella ensisijaisella luontotyyppialueella, ja rajatylittävää vesihuoltoa ja kiertotaloutta koskevilla Team Europe -aloitteilla kumppanimaita autettiin sopeutumaan ilmastomuutokseen ja parantamaan vesiturvallisuutta sekä vesi-, sanitaatio- ja hygieniäjärjestelmiä.

Sekä Lobito- että Douala–N’Djamena-käytävät, jotka ovat kaksi Global Gateway -lippulaivahanketta, osoittivat vuonna 2025, että infrastruktuuri voi tukea laajempaa taloudellista kehitystä ja selviytymiskykyä erityisesti sisämaa-alueilla ja haavoittuvilla alueilla. Jatkuva täytäntöönpano edellyttää Afrikan vahvaa omavastuullisuutta sekä EU:n, afrikkalaisten kumppanien, rahoituslaitosten ja yksityisten sijoittajien toiminnan koordinoitua.

Näitä toimia täydennettiin humanitaarisella avulla: EU reagoi vuonna 2025 Sudanissa puhjenneeseen maailman suurimpaan muuttoliikekriisiin (yli 10 miljoonaa maan sisäistä pakolaista) ja myönsi kriisiapua yli 273 miljoonaa euroa (pelkästään Sudaniin yli 161 miljoonaa euroa) ja Afrikan sarveen 157 miljoonaa euroa kuivuuden, ruokaturvattomuuden ja pakolaisuuden torjumiseen. EU on jatkanut toimintaansa myös Sahelin keskiosassa torjumalla pakkomuutoa ja Afrikan Isojenjärvien alueella tarjoamalla terveydenhuoltoa sekä estämällä epidemioita ja aseellista väkivaltaa.

Aasia ja Tyynenmeren alue

EU:n yhteistyötä Itä-, Kaakkois- ja Etelä-Aasian kanssa syvennettiin edelleen vuonna 2025 vahvistaen indopasifista aluetta koskevassa EU:n strategiassa¹⁷ esitettyä kattavaa alueellista toimintatapaa.

¹⁶ https://www.consilium.europa.eu/media/54412/final_declaration-en.pdf.

¹⁷ https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-indo-pacific-strategy_en.

Tässä yhteydessä edistettiin muun muassa energiayhteyksiä ja oikeudenmukaista energiasiirtymää koskevia kumppanuuksia.

Energian yhteenliitettävyyttä Kaakkois-Aasiassa koskeva Global Gateway -lippulaiva-aloite osoittaa, miten EU yhdistää kestävästä kasvusta, vihreän siirtymän ja alueellisen yhdentymisen tukemalla rajatylittävien sähkömarkkinoiden kehittämistä.

Global Gateway -strategian keskeinen virstanpylväs oli EU:n, Afrikan ja Intian digitaalisen käytävän Blue Raman -hanke¹⁸, joka vahvistaa häiriönsietokykyisiä merenalaisia kaapeliyhteyksiä sekä turvallista ja monipuolista maailmanlaajuisia tietoaarkkitehtuuria. EU hyväksyi myös 42 miljoonan euron aloitteen, jolla vahvistetaan Copernicus-datan käyttöä Aasiassa ja Tyynenmeren alueella, mikä tukee näyttöön perustuvaa ilmasto- ja aluesuunnittelua koskevaa päätöksentekoa.

Huhtikuussa 2025 järjestetyssä ensimmäisessä EU:n ja Keski-Aasian huippukokouksessa EU julkisti 12 miljardin euron Team Europe Global Gateway -investointipaketin, johon liitettiin kriittisiä raaka-aineita koskeva aiejulistus. Se koski kestäviä liikenneyhteyksiä, vihreää energiaa, digitaalisia yhteyksiä ja vettä ja johti kahdeksaan uuteen sopimukseen, joilla pyritään parantamaan Keski-Aasian ja Euroopan välisiä multimodaalisia yhteyksiä.

EU ilmoitti Fidžissä järjestetyssä ensimmäisessä EU:n ja Tyynenmeren yritysfoorumissa, että ilmastokestävyyteen, kestävästä kasvuun, liikenteeseen, digitaalisiin yhteyksiin, veteen, uusiutuvaan energiaan ja Tyynenmeren kaupan kehittämiseen tehdään lähes 300 miljoonan euron Global Gateway -investoinnit, joiden ansiosta Green-Blue Alliance for the Pacific -allianssista¹⁹ tulee alueen lippulaiva.

EU antoi vuonna 2025 yli 163 miljoonaa euroa ihmishenkiä pelastavaa hätäapua Afganistanissa sekä toimitti 390 tonnia lääkinällisiä tarvikkeita ja ravitsemustuotteita Afganistanin väestön tarpeiden lievittämiseksi.

Pohjois- ja Etelä-Amerikka ja Karibian alue

Latinalaisen Amerikan ja Karibian valtioiden yhteisön (CELAC) ja EU:n välinen neljäs huippukokous pidettiin marraskuussa 2025 Kolumbiassa kansalaisyhteiskunta- ja yritysfoorumien rinnalla. Johtajat vahvistivat EU:n ja CELACin kumppanuuden strategisen merkityksen ja asettivat painopisteitä muun muassa EU:n ja Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden Global Gateway -investointiohjelman puitteissa. Haastavasta geopoliittisesta toimintaympäristöstä huolimatta EU ja CELAC antoivat yhteisen julistuksen ja kaksi täydentävää julistusta kansalaisten turvallisuudesta ja huolenpidosta. Julistuksissa korostetaan niiden yhteistä sitoutumista monenvälisyyteen, kauppaan ja investointeihin, vihreään ja digitaaliseen siirtymään, sosiaaliseen osallisuuteen sekä turvallisuuteen, oikeudenmukaisuuteen ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan liittyvään yhteistyöhön.

Vuoteen 2025 mennessä Global Gateway -investointiohjelman täytäntöönpanoon sisältyi yli 80 hanketta, mikä vahvisti EU:n aseman johtavana LAC-maihin investoijana ja osoitti Team Europe -lähestymistavan vahvuuden. Lippulaiva-aloitteita ovat muun muassa alueellinen sähkön integrointi, Condosat-satelliittiyhteysaloite sekä EU:n ja LAC-maiden suurteholaskentaverkko tekoälyä varten. EU:lla on ollut toukokuusta 2025 lähtien pysyvä tarkkailijan asema Latinalaisen Amerikan

¹⁸ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/eu-africa-india-digital-corridor_en.

¹⁹ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/green-blue-alliance-pacific_en.

energiajärjestössä²⁰, jossa edistetään yhdessä puhtaaseen energiaan siirtymistä ja kestäviä toimintapolitiikkoja.

EU:n ja Karibian kumppanien välistä yhteistyötä syvennettiin myös EU:n ja AKT-maiden kumppanuussopimuksen ja siihen liitetyn Karibian pöytäkirjan yhteydessä ankkuroimalla poliittinen vuoropuhelu ja kehitysyhteistyö uudistettuun pitkän aikavälin kumppanuuteen.

Karibian alueella Global Gateway Sargassum -aloitteella kehitettiin sargassolevien hyödyntämistä koskevia kansallisia etenemissuunnitelmia, mikä teki ympäristöhaasteesta merkittävän taloudellisen mahdollisuuden.

Yhdysvaltojen kanssa tehtävässä yhteistyössä keskityttiin toimimaan eri sidosryhmäryhmien ja -tasojen kanssa liittovaltion viranomaisten lisäksi julkisen diplomatian, kaupunkien välisen yhteistyön ja koulutusalan tavoittamiseen tähtäävien toimien kautta. Kanadan kanssa tehtävässä yhteistyössä EU:sta on tullut luotettava kumppani keskeisillä painopistealoilla, kuten kaupan, digitalisaation, puolustuksen ja turvallisuuden aloilla. Molempien maiden kanssa tehtävässä yhteistyössä keskityttiin myös arktisiin asioihin (Arctic Urban Regional Cooperation and Youth engagement).

Venezuelassa ja sen ympäristössä, jossa 58,6 prosenttia väestöstä elää äärimmäisessä köyhyydessä, EU oli vuonna 2025 johtava humanitaarisen avun antaja ja myönsi yli 52 miljoonaa euroa.

Barbadosiin perustettiin uusi humanitaarinen varasto, jolla on tarkoitus vahvistaa EU:n nopean toiminnan valmiuksia Karibian alueella ja sen lähialueilla trooppisten syklonien, tulvien ja maanjäristysten yhteydessä.

EU:n laajentuminen (Länsi-Balkan, Turkki, Ukraina, Moldovan tasavalta, Georgia)

Marraskuussa hyväksytyssä vuoden 2025 laajentumispaketissa vahvistettiin, että laajentumisen vauhdittaminen pysyy EU:n asialistan kärjessä ja että uusien jäsenvaltioiden liittyminen on yhä todennäköisempää, jos kumppanit toteuttavat perustavanlaatuisia uudistuksia.

Länsi-Balkanilla useimmat kumppanit edistyivät tasaisesti liittymisprosessin perusasioissa, ja Montenegro ja Albania lähestyivät neuvottelujen päätökseen saattamista. Ukrainan ja Moldovan osalta arviointiprosessi (EU:n säännösten tekninen tarkastelu) saatiin vuonna 2025 päätökseen, ja komission arvion mukaan perusasioita, sisämarkkinoita ja ulkosuhteita koskevat temaattiset kokonaisuudet ovat valmiit avattaviksi. Georgia on edelleen virallisesti ehdokasmaa, mutta Georgian viranomaisten viimeaikaiset toimet ovat käytännössä pysäyttäneet liittymisprosessin. Turkki pysyi strategisesti tärkeänä kumppanina ja ehdokasmaana, vaikka liittymisneuvottelut ovat yhä pysähdyksissä.

Komissio kehitti innovatiivisen eAccession-tekoälytyökalun, jonka avulla ehdokasmaat voivat nopeuttaa lainsäädännön lähentämistä sekä säästää aikaa ja resursseja.

EU tuki edelleen alueellista taloudellista yhdentymistä muun muassa nykyaikaistamalla maksujärjestelmiä. Euroopan maksuneuvosto lisäksi liitti Albanian, Montenegron ja Pohjois-Makedonian SEPA-järjestelmiin lokakuussa 2025, mikä lyhensi merkittävästi maksutapahtumien käsittelyaikoja sekä pienensi kansalaisille ja yrityksille aiheutuvia kustannuksia.

²⁰ <https://www.olade.org/en/>.

Ukrainan tukiväline sekä Länsi-Balkanin ja Moldovan tasavallan kasvusuunnitelmat osoittavat, miten EU yhdistää poliittisen sitoumuksen, taloudellisen tuen ja ehdollisuuden nopeuttaakseen EU:hun lähentymistä. Tukivälineet sisältävät 6 miljardia euroa Länsi-Balkanille myönnettäviä avustuksia ja lainoja sekä 1,9 miljardia euroa Moldovalle myönnettävää tukea. Rahoitus liittyy yhteisesti sovittujen uudistusohjelmien täytäntöönpanoon ja asteittaiseen yhdentymiseen tiettyihin sisämarkkinoiden aloihin. Vuoden 2025 loppuun mennessä kaikkien kumppanien uudistusohjelmat oli hyväksytty, ja ennakkorahoitus oli maksettu Albanialle, Montenegrolle, Pohjois-Makedonialle, Serbialle ja Moldovalle.

Kumppanien täydellistä mukautumista yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan sekä yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, myös EU:n rajoittaviin toimiin, edistettiin, ja EU vastasi kumppanien pyyntöihin vahvistaa niiden selviytymiskykyä ja turvallisuutta torjuttaessa hybridiuhkia ja muita uhkia.

EU myönsi edelleen huomattavan paljon tukea Turkissa oleville pakolaisille ja osoitti vuosien 2025–2027 talousarviosta 1,3 miljardia euroa pakolaisten tukemiseen. Vuonna 2025 otettiin lisäksi käyttöön uusi ”viisumiporrastusjärjestelmä”, jolla helpotetaan vilpittömässä mielessä matkustavien turkkilaisten matkustamista Schengen-alueella.

EU:n naapurialueet

EU:n itäinen naapurialue

Itäisessä naapurustossa, jossa Venäjä käy hyökkäyssotaa Ukrainaa vastaan, EU jatkoi yhteistyötä alueen kumppanimaiden (Armenia, Azerbaidžan, Valko-Venäjä, Georgia, Moldova ja Ukraina) kanssa joko kahdenvälisesti tai alueellisella tasolla. Itäinen kumppanuus tarjosi edelleen vakiintuneen ja tehokkaan yhteistyökehyksen kaikille osallistujille. EU jatkoi Valko-Venäjällä viranomaisiin kohdistamaansa painostuspolitiikkaa ja tuki samalla kansalaisia, kansalaisyhteiskuntaa ja riippumattomia tiedotusvälineitä.

”Support to Advanced Learning and Training (SALT I–III)” -ohjelmalla autetaan valkovenäläisiä opiskelijoita, lehtoreita ja tutkijoita, jotka joutuvat pakenemaan hallintoa. Se on strategisesti tärkeä aloite Valko-Venäjän älyllisen potentiaalin säilyttämiseksi.

Global Gateway -strategialla ja itäistä naapurustoa koskevilla vuosien 2025–2027 monivuotisilla toimintasuunnitelmilla oli edelleen keskeinen merkitys selviytymiskyvyn, yhteyksien ja sosioekonomisen kehityksen tukemisessa. Äskettäin hyväksyttyihin monivuotisiin toimintasuunnitelmiin sisältyvät sitoumukset (lukuun ottamatta Ukrainalle annettavaa tukea) olivat yhteensä 668,2 miljoonaa euroa.

Toukokuussa hyväksyttiin Mustanmeren aluetta koskeva uusi strateginen toimintamalli²¹ ja lokakuussa liitettävyysohjelma, joka yhdistää Euroopan Keski-Aasiaan Mustanmeren alueen, Turkin ja Etelä-Kaukasian kautta. Tämä ohjelma tarjoaa lisäksi tärkeän perustan, jonka pohjalta Etelä-Kaukasian kumppanien kanssa voidaan tehdä aiempaa tiiviimpää yhteistyötä kestävien liikenne-, energia- ja digitaaliyhteyksien alalla.

²¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_25_1348.

EU:n eteläinen naapurialue ja Lähi-itä / Persianlahden alue

On EU:n strategisten etujen mukaista, että Pohjois-Afrikka, Lähi-itä ja Persianlahden alue ovat vauraita, hyvien yhteyksien päässä, häiriönsietokykyisiä, rauhanomaisia ja vakaita.

EU varautui vuonna 2025 uusiin välinein. Se teki etenkin Välimeren sopimuksen²² sekä perusti useita strategisia ja kokonaisvaltaisia kumppanuuksia, joiden avulla voidaan toteuttaa aiempaa johdonmukaisempia ja vaikutussuuntautuneita toimia koko alueella. Komission Lähi-idän, Pohjois-Afrikan ja Persianlahden asioiden pääosasto aloitti täyden toimintansa keskuksena, joka vastaa komission suhteista 19 kumppanimaahan.

Gazan sota aiheutti edelleen vakavan humanitaarisen kriisin ja laajaa tuhoa sekä lisäsi epävakautta koko Lähi-idässä. EU kutsui marraskuussa 2025 koolle Palestiinan avunantajaryhmän ensimmäisen kokouksen ja esitti vuosia 2025–2027 koskevan kattavan ohjelman, jolla edistetään Palestiinan elpymistä ja palautumista. Se ehdotti lisäksi rajoittavia toimia kahden valtion ratkaisua heikentävän toiminnan vuoksi.

EU on edelleen palestiinalaisten suurin kansainvälinen avunantaja ja humanitaarisen avun toimittaja. Se myönsi vuonna 2025 yhteensä 220 miljoonaa euroa humanitaarista hätäapua. Rahoituksen lisäksi EU jatkoi operatiivista tukea humanitaarisen ilmasillan avustuslennoilla, lääkinnällisillä evakuoinneilla ja maantierahdittoimituksilla.

Persianlahdella kaikille kuudelle Persianlahden yhteistyöneuvoston jäsenelle tarjottiin strategisia kumppanuussopimuksia. Vuoden 2025 loppuun mennessä viisi oli vastannut myönteisesti, ja neuvottelut oli aloitettu Yhdistyneiden arabiemiraattien ja Qatarin kanssa.

Merenalainen Medusa-kaapelijärjestelmä on käänteentekevä alueellinen ja kansainvälinen televiestintähanke, joka tarjoaa kestäviä ja suurikapasiteettisia yhteysreittejä Euroopan ja Pohjois-Afrikan välillä.

Merentakaiset maat ja alueet

Kolmesta merentakaisesta maasta ja alueesta ovat riippuvaisia alueita, joilla on erityiset perustuslailliset yhteydet Alankomaihin, Ranskaan tai Tanskaan ja jotka ovat erottamaton osa laajempaa eurooppalaista perhettä. Näillä alueilla on EU:n kannalta yhä strategisempi rooli. Ne tarjoavat muun muassa valtavia talousvyöhykkeitä ja tärkeitä luonnonvaroja, kuten kriittisiä raaka-aineita, sekä keskeisiä meriväyhykkeitä ja merireittejä.

Merentakaisen alueiden, Grönlanti mukaan luettuna, assosiaatiosta tehdyssä päätöksessä (MMAG-assosiaatiopäätös) on varattu 500 miljoonaa euroa merentakaisen maiden ja alueiden taloudelliseen ja sosiaaliseen kehityksen tukemiseen sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjumiseen vuosina 2021–2027. Komissio ehdotti MMAG-assosiaatiopäätökseen muutosta, jossa merentakaisille maille ja alueille myönnetty varat kaksinkertaistetaan 999 miljoonaan euroon vuosina 2028–2034.

Vuonna 2025 suhteet Grönlantiin laajenivat ja syvenivät edelleen, ja kansainvälinen kiinnostus arktista aluetta kohtaan lisääntyi. Koulutuksen ja kalastuksen lisäksi kyse oli muun muassa kriittisistä raaka-aineista, uusiutuvasta energiasta ja yhteyksistä. EU:n ja Grönlannin kumppanuudessa järjestettiin

²² JOIN(2025) 26, 16.10.2025; <https://north-africa-middle-east-gulf.ec.europa.eu/joint-communication-pact-mediterranean-fi>.

kaksi poliittista vuoropuhelua, korkean tason vierailuja ja ensimmäinen EU–Grönlanti-viikko marraskuussa Brysselissä.

Vuosi 2025 oli Ranskan Polynesian vesipolitiikan ensimmäisen toimintasuunnitelman (2021–2030) viimeinen toteuttamisvuosi. Toimintasuunnitelman ansiosta muun muassa juomavettä jakelevien kuntien määrä lisääntyi, veden valuma-alueiden turvaamiseen tähtäävät toimet jatkuivat ja alakohtainen hallinto vahvistui täysin toimivan teknisen komitean avulla. Toisen toimintasuunnitelman on tarkoitus kattaa vuodet 2026–2030.